

שדכרה תורה כלשון בני אדם: ברכות לא, ב. הובא לעיל ח"א רפכ"ב.
 לשון רחמנות — ב"פ — לכאורה "לשון" מיותר.⁶
 בגדי תפארת: לכאורה צ"ל "בגד", וכדמסיים "שהוא בגד".⁷
 דהיינו בשעת ההשפעה: בדרוש כי ידעתינו (ששם הועתק לשון אגה"ק זו) אין זה.⁸
 דבר דבור על אופניו: משלי כה' יא': "דבר דבר על אפניו".
 נצח והוד: ביאור ענין נצח והוד — עיין ג"כ ד"ה מחר חדש שבאוה"ת.⁹
 כליות יועצות: ברכות סא, א. נו"ה נקרא:
 שחקים ורחיים כו': בחגיגה יב, ב: "וטוחנות" (ולא "ששוחקים"). וכ"ה ("וטוחנות") בשער היחוד והאמונה פי"ב.
 לעיין בדקדוקי סופרים.¹⁰
 במועצות ודעת: משלי כב' כ'. מבית ומחוץ: בראשית ו' יד'.
 היא עד"מ ההתקשרות: בדרוש כי ידעתינו: הוא עד"מ התקשרות.
 בדרוש כי ידעתינו: נדפס באוה"ת וירא צו' ע"א ואילך.
 כמו שית': צ"ע מקומו.
 ומקור כו': עיין ג"כ לעיל ח"א פ"ג וח"ב פ"ח.¹¹

טו

להבין — וחידותם: משלי א' ו'. בענין הספירות: עיין ג"כ לקו"ת שה"ש ד"ה צאינה וראינה הא' ס"ג.¹
 מודעת: בישעי' יב' ה': "מודעת זאת בכל הארץ".
 דכתיב ומבשרי: איוב יט' כו'. וע"פ מארז"ל: ברכות י' ע"א.
 ע"פ ברכי: תילים קד' א'. הוהר:
 ע"פ ויפח: בראשית ב' ז'. בחכמה דאצי': עיין לעיל ח"א פי"ט לה' נב'.
 דאיהו וגרמוהי חד באצילות: הקדמת תיקוני זהר.³
 גם בנשמת: עיין לעיל ח"א פי"ח.⁴
 וממנה: מהנשמה. וא"כ מ"ש "ומבשרי (אחזה אלוקה)" — לאו דוקא.
 שכולן כו': עיין ג"כ לעיל ח"א רפ"ג.⁵
 מאירות כו' הכלולה: הם ב' ענינים: (א) הספירות מאירות בנשמתו, (ב) נשמתו כלולה מהן.
 ע"פ ואנכי: בראשית יח' כז'. מהרכבתן כנודע:
 היורד למטה:
 הכל הו' מן העפר והכל שב אל העפר: קהלת ג' כ'.

6 כ"ה גם בהערות ותיקונים בדא"פ.
 7 ראה גם הערות ותיקונים בדא"פ: "בגדי .. שהוא בגד — צע"ק. בסו"ס חסל"א (לעמבערג תר"ך) נדפסה אגרת זו ושם: בגדי .. בגדי".
 8 ראה גם הערות ותיקונים בדא"פ: "בד"ה כי ידעתינו סי"ג (אור התורה צח, ב) תיבות אלו אינן".
 9 ושם (בראשית ח, א ואילך): "וביאור שתי מדות הללו הנה המה כדוגמת אהוי"ר אלא שאין בהם אור וחיות רב כ"כ כמו באהוי"ר ונק' ענפי אהוי"ר .. ולהבין ביאור ענינם וכ"ר".
 10 בדקדוקי סופרים ליתא גירסא אחרת.
 11 בפ"ג: "חב"ד נקראו אמות ומקור למדות". ובשער היחוד והאמונה: "מהחכמה נמשכות בינה ודעת ומהן נמשכות כל המדות".

1) ושם (כא, סע"ג — בענין המשכת רמ"ח אברי' עלאין לבחי' אדם העליון): "והגם שא"א לבאר להשכיל היטב דבר זה בפרטיות כי אין לו דמות הגוף כו' ח"ו, אך מ"מ, מאחר שכך דברה תורה בדרך משל ומליצה, יש לנו רשות לדבר במ. ולהבין משל ומליצה אפס קצהו וכ"ר".
 2) ראה גם לעיל ס"ד (ס"ע י).
 3) ג, סע"ב.
 4) ושם: "אין סוף ב"ה מלובש בבחי' חכמה שבנפש האדם .. ובחי' החכמה שבה עם אור א"ס ב"ה המלובש בה מתפשטת בכל בחי' הנפש כולה להחיותה כו'".
 5) ושם: "כל בחי' ומדרגה .. נפש רוח ונשמה כלולה מעשר בחי' כנגד עשר ספירות עליונות שנשתלשלו מהן".

לפי שכלו יהולל איש: משלי יב' ח'.
הבאה מקליפת נוגה: הנ"ל ח"א ספ"א.
שהיא חלק: ח"א רפ"ב.
במדותיו כמארו"ל:
ע"פ ולדבקה: דברים יא' כב', ל' כ'.
להתגבר כו' ולקדש כו' ולעשות: אולי
ג' לשונות אלו הם כנגד ג' הענינים: (א)
אסור, (ב) מצוה, אף שאינו אסור, והיא
קדושה נוספת על קדושת המצות עצמן,
(ג) סייג, בדבר הרשות, שהוא רק
לזהירות. וצ"ע, דלפירוש רש"י יבמות כ,
א ד"ה אף¹², קדש עצמך הוא ענין אחד
עם עשיית סייג. ובלאה"כ צ"ע בפרש"י,
דא"כ מה חדשו אנשי כנסת הגדולה
באמרם "ועשו סייג לתורה", ובפרט אם
נאמר ד"קדש עצמך" הוא מן התורה¹³.
ולקדש: ח"א פכ"ז ופ"ל.
ולעשות: אבות פ"א מ"א. ועיין יבמות
כא, א¹⁴.
כבוד — הארץ: ע"ד במדבר יד' כא'
("וימלא כבוד ה' את כל הארץ").
כמלחמות — דהע"ה: שמואל-א כה'
כח¹⁵.
על — גמלנו: ע"ד ישעי' סג' ז' ("כעל
כל אשר גמלנו").
כפוי טובה: לשון הש"ס בע"ז ה, א:
"כפוי טובה", ופירושו: "אינם מכירין

להחזיק טובה לבעלי". רש"י.
מלשון: תילים קד' א' ועוד.
צדיק יסוד עולם: לשון הכתוב – משלי
י' כה'. הובא לעיל ח"א פ"א.
דהיינו: עיין ג"כ לעיל ח"א פ"ג¹⁶.
להבין דבר מתוך דבר: בחגיגה יד, א:
"נבון זה המבין דבר מתוך דבר". ביאורו
בדא"ח – לקו"ת לג' פרשיות בתחילתו¹⁷.
לגדולתו אין חקר: תילים קמה' ג'.
תפול — ופחד: ע"ד שמות טו' טז'
("תפול עליהם אימתה ופחד").
יראה תתאה כו' יראה עילאה: עיין ג"כ
לעיל ח"א פ"מ בהגה"ה¹⁸.
יראה בושת: לכאורה צ"ל "יראת
בושת" או "ירא בושת" – כ"ה לעיל
בח"א פ"מ בהגהה ופמ"א ומג"ה¹⁹ – ויש
דפוסים "ירא בושת".
אהבה רבה כו' אהבה זוטא: עיין לעיל
ח"א פמ"ג ואילך.
ולכן כו': להעיר מע"ח שער מ"ח פ"ב:
"לכן .. כי אם אין דעת אין זיווג כלל".
נקרא: לשון הע"ח שם: "כמ"ש וידע
אלקנה .. והאדם ידע .. ואיש לא ידעה
וכמוהו רבים". ועיין לעיל ח"א ספ"ג²⁰.
דעת תחתון דעת עליון: ביאורם: ע"ח
שער כ"ה דרוש ב' כלל יז'. תו"א יט, א
ועוד. לקו"ת ד' ד, א ועוד²¹. המשך תרס"ו

הסובב כל עלמין .. ונמצא מפרש דבר סוכ"ע,
מתוך דבר ממכ"ע וכו", עיי"ש בארוכה.
ובמק"א (שיעורים בספר התניא ע' 1455 הערה
45) כותב רבינו: "ב' פי' (אוה"ת בראשית ע' 2048
ואילך)".
18) ושם: "יראה תתאה עול מלכות שמים ופחד
ה' כפחד המלך ד"מ .. יראה עילאה ירא בושת".
19) ראה גם הערות ותיקונים בדא"פ: "בח"א
פ"מ בהגה"ה ופמ"א: ירא בושת. והוא ע"פ ת"ז".
20) ושם: "והדעת הוא מלשון והאדם ידע את
חוה, והוא לשון התקשרות והתחברות וכו".
21) בע"ח: "עיקר מה שאנו מזכירין בחי' ב'
דעות הם דעת עליון המכריע בין חו"ב, ודעת
תחתון המכריע בין ב' עטרין" ("חו"ג .. הם תרין
עטרין"). בתו"א: "לפי סדר הא' .. הדעת עומד
למטה מחו"ב ולמעלה מחו"ג כי הוא הממשיך

12) ושם: ("קדש עצמך) אף במותר לך, להוסיף
עליהם שניות המותר לך על העריות כדי שלא
תבוא לידי עריות האסורות מן התורה".
13) ראה ב"מ"מ, הגהות והערות קצרות
לסש"ב" לפכ"ז (ע' קסז).
14) ושם: "רמז לשניות מן התורה מניין ..
ושמרתם את משמרת, עשו משמרת למשמרת".
15) ושם: "כי מלחמות ה' .. נלחם".
16) ושם: "השכל .. המשכיל כל דבר נקרא
בשם חכמה כ"ה מ"ה .. וכשמוציא כחו אל הפועל
שמתבונן בשכלו .. נקרא בינה, והן הם אב ואם
המולידות אהבת ה' וכו".
17) ושם (א, ד – נדפס לאח"ז באוה"ת
בראשית הנסמן לקמן): "תוך דבר נק' בחי' ממלא
כל עלמין שהוא .. זיו והארה הנמשך תוך עלמין,
וצריך להבין מזה שאינו אלא זיו .. שהוא ית' הוא

רחובות הנהר: בראשית לו' לז'.
במקומו: צריך עיון הפירוש ואיו²⁴.

— • —

כג' כז' נב²² ועוד. ד"ה ובכן יתקדש
תרצ"ג²³ ועוד.
כנקודה וכברק: חילוקים
בינה הנק':

ולמטה אין, ממשיך לבאר, "שיש ב' בחי' בדעת, הא' דעת המחבר מוחין ומדות, והב' בחי' הדעת שמחבר וממשיך בחי' אור הכתר במוחין ומדות .. כמ"ש בתו"א פ' תולדות בהביאור דמים רבים .. ונת' קצת לעיל ד"ה כי תבואו ושבתה כו' (מאמר כז'), דבאופן הא' הרי מה שמתחבר ונמשך ע"י הדעת הוא בחי' אורות דסדר השתל' .. מוחין ומדות .. (שהן בערך זל"ז .. ובבחי' דעת זה .. לא יהי' .. בבחי' ביטול במציאותו לגמרי .. והאופן הב' הוא שהדעת מקשר ומחבר בחי' האוא"ס שלמעלה מהשתל' .. ע"י בחי' דעת זה נעשה בחי' הביטול במציאות .. וזהו בחי' ד"ע שלמעלה יש ולמטה אין כו"י".

(23) סה"מ תרצ"ג ס"ע תסב ואילך.

(24) ובמק"א (שיעורים בספר התניא ע' 1458 הערה 48) כותב רבינו: "צ"ע כוונתו "במקומו". – ואולי הכוונה להמקומות בח"א (ראה מפתחות) וכן בלקו"ת וכו"י".

הארת החו"ב לחו"ג .. לפי סדר הב' .. הדעת .. עומד .. תחת הכתר והוא ממשיך הארת הכתר לחו"ב ולחו"ג, וממשיך (שם, ב), ש"דעת העליון הוא הנמשך מבחי' הכתר ומחבר ומייחד לחו"ב וחו"ג ע"י הארת הכתר, ודעת תחתון הוא הדעת המתפשט בתוך המדות להמשיך בהן הארת חו"ב". בלקו"ת: "צריך להקדים ביאור ענין דעת כו"י, ובסיום הענין (ו, א) – לאחרי שמבאר ענין הדעת בבחי' ממכ"ע וסוכ"ע): "ועמ"ש בביאור ע"פ מים רבים (תו"א הנ"ל) בענין שיש שני בחי' דעת, דעת תחתון ודעת עליון, דעת התחתון הוא הנמשך מהבינה .. והוא הדעת בבחי' ממכ"ע, אך דעת עליון הוא הנמשך מבחי' כתר ממש שהוא בחי' סוכ"ע כו' ע"ש".

(22) במאמר נב' (ד"ה אם בחוקותי), לאחרי שמבאר החילוק בין ד"ת, דעת הנבראים, שהנברא מרגיש א"ע למציאות יש ואת האין האלקי אינו מרגיש כו', לד"ע, דעה העליונה שלמעלה יש